

NATUR- OG
MILJØKLAGENÆVNET

Rentemestervej 8
2400 København NV
Telefon: 72 54 10 00
nmkn@nmkn.dk
www.nmkn.dk

23. oktober 2012 • J.nr.: NMK-132-00444 (tidl. MKN-130-01218) • Ref.: SIMGU

AFGØRELSE

i sag om godkendelse til udvidelse af svinebrug på en ejendom i Rebild Kommune

Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse efter § 12 i husdyrbrugloven¹.

Natur- og Miljøklagenævnet stadfæster Rebild Kommunes afgørelse af 28. september 2010 om udvidelse af svinebruget på Erstedskovvej 4, 9520 Skørping, og afgørelsen står således ved magt, dog med følgende ændringer i vilkår:

Vilkår 7.1.1 ændres til:

"Ansøger skal for hvert gødningsår vælge mellem følgende virkemidler for nedbringelse af kvælstofudvaskning:

Etablering af 14,7 % efterafgrøder udover de lovpligtige. Denne andel kan erstattes med krav om nedsat N-kvote i henhold til gældende regler, således kombinationen af efterafgrøder, ud over de lovpligtige, og reduktion i N-kvoten, samlet svarer til en øget andel af efterafgrøder på 14,7 %.

Eller: Ansøger skal anvende sædskifte S6, hvor mindst 10 % af det dyrkede areal er med frøgræs, eller andet sædskifte med et udvaskningsindeks på maksimalt 86.

Dokumentation for valg af virkemiddel fremvises ved tilsyn."

Vilkår 7.1.2: Bortfalder

Vilkår 4.3.1 ændres til:

"Den totale mængde P ab dyr pr. år beregnet som Kg P ab dyr pr. årso x antal årssøer skal være mindre end **6.048,6** kg P pr. år.

$P \text{ ab dyr pr. årso} = (FE \text{ pr. årso} \times \text{gram fosfor pr. FE}) / 1000 - 0,58 - (\text{antal fravænnede grise pr. årso} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,006 \text{ kg P pr. kg tilvækst}).$

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Ovenstående er beregnet ud fra forudsætningerne i nedenstående tabel. De enkelte forudsætninger er ikke bindende, men vilkårligningen skal samlet set overholdes.

Faktor	Værdi
Antal søer	1150
Antal fravænnede grise	28
fravænningsvægt, kg	7,3
FEso pr. årssø	1445
Gram fosfor pr. FEso	4,89
Kg P ab dyr pr. årssø	5,26

Egenkontrol

er skal føres en logbog eller en produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:

- antal årssøer
- antal fravænnede pr. årssø
- foderforbrug pr. årssø
- det gennemsnitlige indhold af fosfor pr. FEso i de anvendte blandinger i foderblandingerne.

P ab dyr skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar, svarende til den periode, der gælder for beregning af type-2 korrektionsfaktoren i gødningsregnskabet.

Der skal udarbejdes en blandeforskrift for foder mindst hver tredje måned, såfremt der anvendes hjemmeblandet foder.

Logbogen/produktionskontrollen, indlægssedler for hver tredje måned samt eventuelle blandeforskrifter, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.”

Vilkår 4.3.2. ændres til:

”Den totale mængde N ab dyr pr. år beregnet som Kg N ab dyr pr. slagtesvin x det årlige antal producerede slagtesvin skal være mindre end **2.189.5** kg N pr. år.

$$\text{Kg N ab dyr pr. slagtesvin} = (((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{gram råprotein pr. FEsv}/6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst}))$$

Ovenstående er beregnet ud fra forudsætningerne i nedenstående tabel. De enkelte forudsætninger er ikke bindende, men vilkårligningen skal samlet set overholdes.

Faktor	Værdi
Antal slagtesvin	800
Indgangsvægt, kg	33
Afgangsvægt, kg	107
FEsv pr. kg. tilvækst	2,87
Gram råprotein pr. FEsv, g	145
Kg N ab dyr pr. slagtesvin	2,74

Egenkontrol

Der skal føres en logbog eller en produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:

- antal producerede dyr
- gennemsnitlige vægtintervaller (indgangs- og afgangsvægt/slagtevægt)
- foderforbrug pr. kg tilvækst
- det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FEsv i foderblandingerne.

N ab dyr skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar, svarende til den periode, der gælder for beregning af type-2 korrektionsfaktoren i gødningsregnskabet.

Der skal udarbejdes en blandeforskrift for foder mindst hver tredje måned, såfremt der anvendes hjemmeblandet foder.

Logbogen/produktionskontrollen, indlægssedler for hver tredje måned samt eventuelle blandeforskrifter, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende."

Vilkår 4.3.3 ændres til:

"Den totale mængde N ab dyr pr. år beregnet som Kg N ab dyr pr. årso x antallet af årssøer skal være mindre end **27.442,8** kg N pr. år.

$((\text{FEso pr. årso} \times \text{gram råprotein pr. FEso})/6250) - 1,98 - (\text{antal fravænnede pr. årso} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,0257)$.

Ovenstående er beregnet ud fra forudsætningerne i nedenstående tabel. De enkelte forudsætninger er ikke bindende, men vilkårligningen skal samlet set overholdes.

Faktor	Værdi
Antal søer	1150
Antal fravænnede grise	28
fravænningsvægt, kg	7,3
FEso pr. årso	1445
Gram råprotein pr. FEso, g	134,5
Kg N ab dyr pr. årso	23,9

Egenkontrol

er skal føres en logbog eller en produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:

- antal årssøer
- antal fravænnede pr. årso
- foderforbrug pr. årso
- det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FEso i de anvendte blandinger i henholdsvis drægtigheds- og diegivningsperioden.

N ab dyr skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar, svarende til den periode, der gælder for beregning af type-2 korrektionsfaktoren i gødningsregnskabet.

Der skal udarbejdes en blandeforskrift for foder mindst hver tredje måned, såfremt der anvendes hjemmeblandet foder.

Logbogen/produktionskontrollen, indlægssedler for hver tredje måned samt eventuelle blandeforskrifter, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.”

Godkendelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet senest 2 år efter datoen for Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse, jf. husdyrbruglovens § 33.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet². Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. husdyrbruglovens § 90.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 9 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet.

² Lov nr. 483 af 11. maj 2010 om Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagen til Natur- og Miljøklagenævnet

Afgørelsen er den 10. februar 2011 påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet. Sagen er pr. 1. januar 2011 overført til Natur og Miljøklagenævnet.³

Klagere er en omboende og Dansk Naturfredningsforening, Rebild (DN). Omboende klager overordnet over, at Rebild Kommune har lagt oplysninger fra ansøger til grund for afgørelsen og over, at klager mener, at Rebild Kommune har været for imødekommende overfor ansøger. Dette forstår nævnet som en klage over, at vilkårene i den eksisterende miljøgodkendelse ikke overholdes og Natur- og Miljøklagenævnet må desuden forstå klager sådan, at klager ikke mener, det er realistisk at forudsætningerne og vilkårene i den påklagede godkendelse overholdes. Mere konkret klages over, at miljøgodkendelsen ikke indeholder vilkår om kloakering, over lugtgener og over trafikgener. Derudover må omboendes henvisning til udskiftning af arealer forstås som en klage over at der ikke er stillet krav om § 16-godkendelse af aftalearealer. Omboendes henvisning til gyllekøling må forstås som en klage over manglende opfyldelse af BAT. DN klager overordnet over manglende konsekvensanalyse og mere konkret over ammoniakdeposition til Natura 2000-natur og manglende overholdelse af BAT.

I de følgende behandles ud over klagepunkterne også spørgsmålet om udvaskning af kvælstof til Natura 2000. Spørgsmålene om kvælstof til Natura 2000 og om krav om § 16-godkendelse behandles sammen. Derudover behandles spørgsmålene om BAT, om lugtgener, om trafikgener, om manglende kloakering og om manglende overholdelse af vilkår enkeltvis i det følgende.

Sagens oplysninger

Der er den 28. september 2010 søgt om miljøgodkendelse til udvidelse af husdyrbruget fra 415 søer, 21.164 smågrise samt 10.420 slagtesvin, svarende til i alt 413,3 dyreenheder (DE), til 1.150 søer, 32.405 smågrise (7,3-33 kg) samt 800 slagtesvin (33-107 kg), svarende til i alt 458,1 DE.

Bedriften råder over i alt 269,8 ha ejede og forpagtede arealer til udbringning af husdyrgødning fra ejendommen. I den ansøgte produktion vil der blive afsat husdyrgødning svarende til 80,4 DE til Nørager Bio- og Miljøanlæg.

Udvaskning af kvælstof til Natura 2000-vandområder

Det fremgår af miljøgodkendelsen, at udbringningsarealerne i det ansøgte projekt afvander til det internationale naturbeskyttelsesområde nr. 15, Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal samt via det internationale naturbeskyttelsesområde nr. 18 Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø, videre gennem Langerak til det internationale naturbeskyttelsesområde nr. 14 Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord, der således modtager udvaskede næringsstoffer fra arealerne. Afvandingen sker dels via deloplandet Halkær bredning, som udgør en del af hovedvandområdet Limfjorden, dels via deloplandet Langerak, som udgør en del af hovedvandområdet Mariager Fjord. Det fremgår af Miljøministeriets vandplan for de pågældende hovedvandområder, at miljømålslovens miljømål "god tilstand" – bl.a. på grund af udvaskningen af kvælstof fra landbrug i oplandet – ikke er opfyldt i området.

³ Jf. lov nr. 484 af 11. maj 2010 om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om miljøbeskyttelse og forskellige andre love samt lov nr. 483 af 11. maj 2010 om Natur- og Miljøklagenævnet som ændret ved lov nr. 1608 af 22. december 2010.

Af miljøgodkendelsen fremgår bl.a. følgende om udvaskning af kvælstof fra udbringningsarealerne:

"Oplandene til Langerak er i Rebild Kommune udpeget til nitratklasse 0, med et reduktionspotentiale på 76-100 % af kvælstoffet, fra rodzonen til vandområdet. Oplandet til Halkær Bredning er udpeget til nitratklasse 2, med et reduktionspotentiale på 51-75 % af kvælstoffet, fra rodzonen til vandområdet.

Arealerne der afvander via Guldbækken/Østerå til Limfjorden i Aalborg og Lindenberg Å der afvander til Limfjorden i Langerak i alt ca. 185 ha ligger i Nitratklasse 0. De ca. 85 ha der afvander til Sønderup Å /Halkær Å til Halkær Bredning ligger i Nitratklasse 2.

Kvælstofudvaskningen er via Farm-N beregnet til 67,7 kg N/ha i nudrift og 65,9 kg N/ha i ansøgt drift.

Det betyder, at der udvaskningen af kvælstof årligt teoretisk reduceres med 67,7 kg. N – 65,9 kg. N x 269,79 ha = 486 kg N fra arealerne i projektet (67,7 kg N er udvaskningen i nudrift).

For arealerne i projektet er reduktionspotentialet i oplandet til Limfjorden 67 % og i oplandet til Halkær Bredning er det 73 %, ifølge Arealinfo.

Udledningen til Langerak fra projektet vil ligge på $(100-67\%) \times 65,9 \text{ kg N/ha} = 21,7 \text{ kg N/ha}$. Udledningen til Halkær Bredning fra projektet vil ligge på $(100-73\%) \times 65,9 \text{ kg N/ha} - 2,8 \text{ kg N/ha} = 15,0 \text{ kg N/ha}$ (De 2,8 kg N/ha, er fjernelsen af kvælstof i Halkær Sø, fordelt på arealerne i oplandet til Halkær Bredning).

I udkast til vandplan for hovedopland 1.2 Limfjorden, anvises de reduktioner i tilledningen af næringssalte til overfladevand, der er nødvendige for at opnå den målsatte tilstand God økologisk tilstand, for marine områder, svarende til en dybdegrænse for Ålegræs på 4,1 m. Reduktionerne opnås uden at skærpe kravene i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Samtidig anses kravet til gunstig bevaringsstatus i natura 2000 planerne for opfyldt, for de marine naturtyper der indgår i udpegningsgrundlaget for det enkelte natura 2000, når vandplanens mål om God økologisk tilstand er opfyldt. Der er her tale om natura 2000 områderne habitatsområderne H14, H15 og H20; fuglebeskyttelsesområderne F1, F2 og F4 samt Ramsarområde R7.

For de arter der indgår i udpegningsgrundlagene, må det renere vand og den større udbredelse af ålegræs som påfyldelse af vandplanens krav medfører, betyde at tilledningen af næringssalte fra arealerne i projektet ikke påvirker de arter der udgør udpegningsgrundlaget væsentligt. Begrundelse er, at deres fødeemner, føde søgningsmuligheder og skjulmuligheder forbedres væsentligt.

Dette understøttes af retningslinje 4 i udkast til vandplan., og side 2 i Miljøstyrelsens nyhedsbrev "husdyrgodkendelse" af 26. januar 2010.

Endelig er det sådan, at den generelle udvikling tyder på, at der ikke sker en samlet udvidelse af husdyrproduktionen, men snarere et fald og en omflytning til færre og større brug, hvilket medfører en reduktion af næringssalte i forbindelse med godkendelsesproceduren for husdyrbrug, særligt i i oplande der er udpeget til nitrat og fosforklasser."

Reduktion af ammoniakemission fra anlægget ved anvendelse af BAT

Ved den ansøgte produktion sker udvidelsen dels i eksisterende stalde, dels ved renovering og tilbygning til de eksisterende stalde. Smågrisene går i to-klimastalde med delvis spaltegulv, poltene går ligeledes på delvis spaltegulv, 25-49 %, faresøerne går i kassestier med delvis spaltegulv. Løbesøerne er fritgående i dybstrøelse og spalter. De drægtige søer er løsgående på delvis spaltegulv.

Der opføres i forbindelse med udvidelsen en gyllebeholder på 4.000 m³ ved siden af de to eksisterende beholdere på henholdsvis 1.550 m³ og 3.050 m³. Alle beholdere overdækkes. På ejendommen er der ud over stuehuset, foderlade samt maskinhus.

I miljøgodkendelsen er der stillet følgende vilkår til BAT:

- ”4.3.1 Korrektionsfaktor vedrørende råprotein i sofoderet må maks. være 1,000 beregnet efter følgende formel:
$$\left(\left(\text{FE pr. årssø} \times \text{g råprotein pr. FE} \right) / 6250 \right) - 1,50 - \left(\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,024 \right) / 27,2.$$

Faktoren er beregnet ud fra forudsætningerne i tabel 4.3.1. De enkelte forudsætninger er ikke bindende men vilkårligningen skal samlet set overholdes.
- 4.3.2 Der skal foreligge en logbog der dokumenterer indhold af råprotein pr. FEso i de enkelte foderblandinger.
- 4.3.3 En gang årligt, i forbindelse med indsendelse af gødningsregnskab, skal der af ansøger laves en beregning over det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FEso på årsbasis. Beregningen skal opbevares i logbogen. Beregningen af det gennemsnitlige indhold af råprotein skal ske på basis af det faktisk registrerede forbrug af de enkelte blandinger. Det faktiske foderforbrug skal registreres og anvendes i vilkårligningen i vilkår 4.3.1.
- 4.3.4 Der skal minimum være en blandeforskrift for hver 3. måned
- 4.3.5 Der skal føres produktionskontrol med oplysninger om fravænnede grise pr. årssø, fravænningsvægt og foderforbrug pr. årssø.
- 4.3.6 Logbogens oplysninger i form af blandeforskrifter, indlægssedler, beregnet gennemsnitlig indhold af g råprotein/FEso etc. skal opbevares i min. 5 år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 4.3.7 Der skal i forbindelse med indsendelse af gødningsregnskab for det enkelte planår beregnes korrektionsfaktor for råprotein ud fra ligningen i vilkår 4.3.1.”

Endvidere fremgår følgende vilkår af miljøgodkendelsen:

- ”5.2.4 Alle gylletanke skal være teltoverdækkede.
- 5.2.5 For gylletank 1.1.12 skal overdækningen være med indvendigt skørt, som sikrer mod indvendig korrosion af gyllebeholderen.
- 5.2.6 Åbningen af teltoverdækningerne må kun stå åben i forbindelse med omrøring, tømning og tilførsel af dybstrøelse. Overdækningen må dog højst stå åben i et døgn.
- 5.2.7 I tilfælde af skader på teltoverdækninger skal reparation udføres inden 1 uge efter skadens opståen. I tilfælde af at ekstern hjælp til reparation er nødvendig skal hjælp rekvireres inden for 2 dage efter at skadens opståen. Er det ikke muligt at få skaden repareret inden en uge efter at den er opstået skal der herefter være flydelag i tanken indtil reparation er foretaget, og skaden skal repareres inden for en måned efter at den er opstået.
- 5.2.8 Der skal føres logbog med angivelse af datoer for åben eller defekt teltoverdækninger samt reparationer og etablering af flydelag. Årsag til åben teltoverdækning skal også noteres i logbogen.”

Reduktion af fosforindholdet i husdyrgødningen ved anvendelse af BAT

Nævnet har kontaktet ansøgers konsulent med henblik på, at konsulenten skal nedbringe fosforudskillelsen, således at husdyrbruget lever op til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier for eksisterende stalde opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Ansøgers konsulent har herefter i mail af 3. oktober 2012 tilpasset ansøgningen efter tilsagn fra ansøger.

Ammoniak til Natura 2000

Det fremgår af miljøgodkendelsen, at der ca. 800 - 1400 m fra staldanlæggene i det ansøgte projekt ligger det internationale naturbeskyttelsesområde nr. 18, Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø.

De nærmeste dele af området omfatter naturtyperne: kildevæld (7220), rigkær (7230) og sure overdrev (6230) og bøgeskov på morbund (9110).

For så vidt angår naturtypen bøg på mor (9110) er området beliggende ca. 800 m syd-vest for ejendommen. Nævnet har beregnet, at totaldeposition fra staldanlægget inkl. gyllebeholderne i det ansøgte projekt, til det pågældende naturområde, vil være 0,4 kg N/ha/år. Tålegrænsen for bøg på mor ligger mellem 10 – 20 kg N/ha. Surt overdrev (6230) er beliggende ca. 1100 m syd-vest for ejendommen. Nævnet har beregnet, at totaldeposition fra staldanlægget inkl. gyllebeholderne i det ansøgte projekt, til det pågældende naturområde, vil være 0,4 kg N/ha/år. Tålegrænsen for surt overdrev ligger mellem 10 – 20 kg N/ha. Kildevæld (7220) er beliggende ca. 1200 m syd-vest for ejendommen. Nævnet har beregnet, at totaldeposition fra staldanlægget inkl. gyllebeholderne i det ansøgte projekt, til det pågældende naturområde, vil være 0,4 kg N/ha/år. Tålegrænsen for kildevæld ligger mellem 15 – 25 kg N/ha. Rigkær (7230) er beliggende ca. 1300 m syd-vest for ejendommen. Nævnet har beregnet, at totaldeposition fra staldanlægget inkl. gyllebeholderne i det ansøgte projekt, til det pågældende naturområde, vil være 0,4 kg N/ha/år. Tålegrænsen for surt overdrev ligger mellem 15 – 25 kg N/ha.

Baggrundsbelastningen i Rebild Kommune er ifølge DMU⁴ på ca. 16 kg N/ha/år. Inden for 1000 m fra naturområderne ligger ét andet husdyrbrug.

Af naturplanen fremgår følgende om risikoen for eutrofiering af naturtyperne på grund af tilførsel af næringsstoffer fra luften:

"Næringsstofbelastning i form af luftbåren kvælstofdeposition overskrider laveste ende af tålegrænseintervallet på mellem 25-100 % af arealet for alle naturtyper og skovnaturtyper. Højeste ende af tålegrænseintervallet er tillige overskredet for alle arealer med højmose, nedbrudt højmose, elle- og askeskov, bøg på muld, bøg på kalk, ege-blandskov og stilkeke-krat, og for størstedelen af skovbevokset tørvemose, bøg på mor, hængesæk samt for en mindre del af tør hede og surt overdrev. Det vurderes, at højeste ende af tålegrænseintervallet også er overskredet for lobeliesø og brunvandet sø."

Det er kommunens vurdering, at merdepositionen af kvælstof på de i denne sag relevante naturområder ikke vil føre til tilstandsændringer i naturtyperne. Kommunen har begrundet dette med følgende:

"DMUs baggrundsbelastningsværdier er opgjort på baggrund af oplysninger om lokalisering og størrelse af husdyrbrug samt standardfordampningstal. De i tabel 3 anførte baggrunds-værdier medregner derfor også en værdi for den belastning det aktuelle dyrehold på Erstedgård bidrager med. I Lindemborg Ådal og i Rold Skovkomplekset er baggrundsbelastningsværdierne generelt lidt højere end i de landbrugsdominerede områder vest for ådalen og skovkomplekset. Det tilskrives landskabets ruhed, i form af skov. Konkret varierer baggrunds-værdierne indenfor 2 kilometer fra anlægget på Erstedgård jf. DMU (2008) i størrelsesordenen 15,85 til 19,36 kg N/ha/år. Det er indenfor tålegrænseintervallet for alle de i nærmeste dele af NATURA 2000- området forekommende naturtyper der er udpegningsgrundlag."

Det anføres endvidere i miljøgodkendelsen:

⁴ <http://www.dmu.dk/Luft/Luftforurenings-modeller/Deposition/>

"Ammoniakfordampningen fra ændringer og udvidelse af dyreholdet på Erstedgård vurderes på baggrund af ovennævnte forhold ikke at have målbar negativ effekt på områdets naturtyper."

Lugt

Det er oplyst, at der i forbindelse med det ansøgte projekt vil produktionen stige fra 413,06 DE til 458,1 DE. Der vil være en udvidelse af eksisterende bygningsmasse, samt opførelse af en ny gyllebeholder.

Det fremgår af det elektroniske ansøgningsskema, at den ukorrigerede geneafstand for anlægget, jf. mere herom nedenfor i afsnittet "retsgrundlaget", er beregnet som følger:

Kategori	Afstand
I. Eksisterende eller, ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidigt byzone- eller sommerhusområde	660,8 m
II. Samlet bebyggelse i landzone ifølge definitionen fastsat i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning og ensilage eller område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende.	480,3 m
III. Etablering, udvidelse eller ændring ved enkeltboliger	194,8 m

Der ligger ikke boliger i en vægtet gennemsnitsafstand fra anlægget, som er kortere end geneafstanden. Klagers beboelse er beliggende 862 m syd for anlægget uden for geneafstanden.

Af Rebild Kommunes miljøgodkendelse side 22-23 fremgår følgende om vurderingen af lugtgener fra den ansøgte bedrift:

"Lugt fra udbringning og opbevaring af husdyrgødning i gyllebeholdere er ikke omfattet af beregningerne, men vurderes dels periodiske og dels af mindre betydning, sidstnævnte bla. pga. overdækning af gyllebeholdere.

Da gylleopbevaring primært foregår i teltoverdækkede gylletanke, forventer kommunen kun lugtbidrag fra ejendommens gylletanke ved omrøring og udkørsel.

Kommunen forventer ikke lugtgener fra produktionens foderanlæg. Der vil være en emission af lugt fra staldventilationen. Lugtgenerne fra staldventilationen kan begrænses ved hyppig og grundig rengøring af staldafsnittene og udstyr.

Lugt fra stalde vil dog altid i en vis udstrækning afhænge af bedriftens indsats vedr. rengøring og staldhygiejne, og det skal til stadighed tilstræbes at begrænse lugtgener fra ejendommen ved regelmæssig rengøring af stalde. Der er stillet vilkår om, at landbruget ikke må give anledning til lugtgener uden for virksomheden, der efter tilsynsmyndighedens vurdering er væsentlige.

Det vurderes herefter ikke nødvendigt at stille yderligere vilkår vedrørende lugt."

Kommunen har stillet følgende vilkår i godkendelsen til begrænsning af lugtgener:

"6.2.1 Landbruget må ikke give anledning til lugtgener uden for eget område, der efter tilsynsmyndighedens vurdering er væsentlige. Lugtgener arbejde i mark er ikke omfattet heraf."

Trafik

Følgende fremgår af miljøgodkendelsen vedrørende til- og frakørselsforhold til ejendommen:

”Eksterne transporter sker ad kommuneveje. Transporterne sker ad Ersted Skovvej, Erstedvej, Ersted Byvej, Haverslevvej, Præstevej, Fløvej og Ulvkjærvej. Transporterne sker primært indenfor normal arbejdsdag. Hovedparten af transporterne med sker indenfor normal arbejdstid. Ligeledes er hovedparten af arealerne placeret således, at gyllekørsel og kørsel med afgrøder sker på interne veje eller vejstrækninger, hvor der kun er få beboelser. Interne veje på bedriften er ikke beskrevet yderligere, da de er uden betydning set i forhold til afstanden til naboer.

Transport af gylle fra ejendommen forekommer primært i udbringningsperioden marts til maj samt september. Transportveje for gylle og afgrøder ses på bilag 7 (kort over transportveje).

Der ligger knap 12 ha på modsatte side af Aarestrup i forhold til ejendommen. Transport til de arealer er nødsaget til at ske gennem Aarestrup. Antallet af transporter gennem Aarestrup vil være ca. 15 transporter med gylle og ca. 7 transporter med afgrøder på årsbasis.

Transport med husdyr ændres ikke væsentligt, da der i nudriften ikke fyldes op på lastbilerne. I ansøgt produktion vil det ske. Der er dermed ikke flere transporter på trods af flere dyr.”

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger om retsgrundlaget

Det ansøgte er omfattet af husdyrbruglovens § 12 og forudsætter en godkendelse af det samlede husdyrbrug inkl. bedriftens arealer, jf. lovens § 12, stk. 2, og § 103, stk. 2.

Ifølge husdyrbruglovens § 19 skal kommunen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter lovens § 12 sikre, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Kommunen skal meddele afslag på en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens § 12 hvis lovens § 19 ikke er opfyldt, jf. lovens § 31.

Udvaskning af kvælstof til Natura 2000-vandområder

Efter § 9, stk. 1, jf. stk. 3, i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen⁵ skal der meddeles afslag på en ansøgning om tilladelse eller godkendelse efter husdyrbruglovens §§ 10, 11, 12 eller 16, hvis skærpsen af harmonikravene efter bekendtgørelsens bilag 3, afsnit D, ikke kan overholdes (det generelle beskyttelsesniveau for nitratudvaskning).

Selv om kommunen konstaterer, at beskyttelsesniveauet for nitrat efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 er overholdt, skal kommunen stadig overveje, om det generelle beskyttelsesniveau er tilstrækkeligt. Der skal således ske en skærpelse af det generelle beskyttelsesniveau eller meddeles et afslag, hvis der vil være en virkning på miljøet, som ikke er i overensstemmelse med reglerne i habitatbekendtgørelsen.⁶

⁵ Bkg. nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer.

⁶ Bkg. nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter med senere ændringer.

Før der træffes afgørelse om tilladelse eller godkendelse efter husdyrbruglovens §§ 10, 11, 12 eller 16 skal der således efter habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 1, jf. § 8, stk. 6, foretages en vurdering af, om det ansøgte projekt i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt. Denne vurdering skal fremgå af afgørelsen, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 4. I bekræftende fald skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på det pågældende område under hensyn til bevaringsmålsætningen for området, jf. habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 2, og denne konsekvensvurdering skal ligeledes fremgå af afgørelsen, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 4. Viser konsekvensvurderingen, at projektet vil skade området, må der ikke gives tilladelse eller godkendelse til det ansøgte, jf. habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 2.

Ved vurderingen efter habitatbekendtgørelsen skal kommunen bl.a. inddrage viden fra det forberedende arbejde til brug for vand- og naturplanerne efter miljømålsloven.⁷

Det følger endvidere af nævnets praksis, jf. Miljøklagenævnets afgørelse af 3. november 2010 (MKN-130-00166), at der ved vurderingen af, om udvaskningen af kvælstof fra en bedrift vil skade et Natura 2000-område, der er recipient for udvasket kvælstof fra bedriftens arealer, skal tages udgangspunkt i de retningslinjer, der findes i Miljøstyrelsens digitale vejledning om godkendelse af husdyrbrug samt fortegnelsen over oplysninger fra Det Centrale Husdyrbrugsregister (CHR) om antallet af husdyr fordelt på de kystvandoplande, der anvendes i vandplanlægningen.

Efter vejledningen er det et kriterium, at dyretrykket (antallet af DE) i et aktuelt opland ikke har været stigende siden 1. januar 2007. Et yderligere kriterium er, at kvælstofudvaskningen fra den ansøgte bedrift ikke må udgøre 5 pct. eller mere af den samlede kvælstofudvaskning til det aktuelle område, dog 1 pct. eller mere af den samlede kvælstofudvaskning, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er meget lidt eutrofieret. Selv om vejledningens kriterier ikke er overholdt, kan der dog efter omstændighederne meddeles godkendelse med skærpede vilkår, jf. Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 24. november 2011 (NMK-133-00068).

Kravet om anvendelse af BAT

Ifølge husdyrbruglovens § 19 skal kommunen ved vurderingen af bl.a. en ansøgning om godkendelse efter lovens § 12 sikre, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Kommunen skal endvidere efter husdyrbruglovens § 23, nr. 1, varetage hensynet til anvendelse af BAT ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter lovens § 11 eller § 12.

BAT-begrebet er nærmere fastlagt i det såkaldte IPPC-direktiv⁸. I direktivets artikel 2, nr. 12, defineres "den bedste tilgængelige teknik" som:

⁷ Lovbekendtgørelse nr. 932 af 24. september 2009 om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder med senere ændringer.

⁸ Direktiv 2008/1/EF af 15. januar 2008 om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (kodificeret udgave).

"det mest effektive og avancerede trin i udviklingen af aktiviteter og driftsmetoder, som er udtryk for en given tekniks principielle praktiske egnethed som grundlag for emissionsgrænseværdier med henblik på at forhindre eller, hvor dette ikke er muligt, generelt begrænse emissionerne og indvirkningen på miljøet som helhed."

Definitionen af BAT indebærer, at vurderingen af, hvad der er BAT for en virksomhedstype, bl.a. må ansues i forhold til virksomhedens størrelse og i forhold til, om der er tale om en ny eller en bestående virksomhed. Det er imidlertid ikke den enkelte landmands økonomiske forhold, der indgår i vurderingen. Fastlæggelse af BAT skal gennemføres i forhold til, hvad der i almindelighed er opnåeligt for den pågældende branche eller industrigren, jf. direktivets artikel 2, nr. 12.

En ansøgning om godkendelse af husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 11 eller § 12 skal indeholde oplysninger om husdyrbrugets valg af teknologi og produktionsmetoder, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 5, stk. 2, jf. bilag 2, pkt. G, nr. 27-28. Oplysningerne skal gives i form af en redegørelse bl.a. med dokumentation for, i hvilket omfang husdyrbruget anvender BAT til reduktion af ammoniakemissionen fra husdyrbrugets anlæg og udvaskningen af nitrat, samt oplysninger om hvordan et eventuelt fosforoverskud og udledning af fosfor nedbringes, jf. pkt. G, nr. 28.

Det følger af nævnets praksis, at kommunen i sager om godkendelse af husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 11 eller § 12 skal anvende Miljøstyrelsens "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)"⁹ ved vurderingen af, om det ansøgte lever op til kravet om anvendelse af BAT. Vejledningen anviser en metode til fastsættelse af en ammoniakemissionsgrænseværdi for husdyrbrugets samlede anlæg.

Ved en samlet ny godkendelse, jf. husdyrbruglovens § 103, stk. 2, gælder kravet om anvendelse af BAT for både nye og eksisterende stalde. For krav til eksisterende dele af anlægget skal der dog efter lovens forarbejder fastsættes en rimelig frist til at opfylde BAT-krav, der fastsættes i en miljøgodkendelse foranlediget af en ændring eller udvidelse. I forhold til eksisterende anlæg anføres følgende i Miljøstyrelsens introduktion til de vejledende emissionsgrænseværdier¹⁰:

"På den baggrund skal godkendelsesmyndigheden ud fra proportionalitetsmæssige betragtninger foretage en konkret og individuel vurdering af, hvad der objektivt set kan lade sig gøre i de eksisterende dele af anlægget inden for de led i produktionskæden, som indgår i fastlæggelsen af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Godkendelsesmyndigheden bør i den forbindelse anvende de principper, som anvendes ved fastlæggelsen af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Herefter bør der fastsættes en samlet emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg, hvorefter ansøger i overensstemmelse med bemærkningerne i afsnit 4.2 har frit valg på hele anlægget."

Det bemærkes, at vurderingen af, om BAT-kravet i husdyrbrugloven er opfyldt, er uafhængig af, om beskyttelsesniveauet for ammoniak, lugt, fosfor og nitrat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 er overholdt.

Ammoniak til Natura 2000

Sagen skal behandles efter husdyrbruglovens regler gældende før 15. marts 2011 og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens regler gældende før 10. april 2011¹¹.

⁹ De vejledende emissionsgrænseværdier for de forskellige dyretyper findes på Miljøstyrelsens hjemmeside: http://www.mst.dk/Virksomhed_og_myndighed/Landbrug/Husdyrgodkendelser/bat/BAT-standardvilkaar.htm

¹⁰ "Introduktion til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 11 og § 12", Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, 2010.

¹¹ Jf. § 2, stk. 2, i lov nr. 122 af 23. februar 2011 samt § 2, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 291 af 6. april 2011.

Kommunerne skal ved tilladelse eller godkendelse efter husdyrbruglovens § 12 varetage hensynet til natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særligt sårbart over for næringsstofpåvirkning.

I øvrigt skal der foretages en vurdering af, om det ansøgte projekt i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke internationale naturbeskyttelsesområder væsentligt, før der træffes afgørelse efter husdyrbruglovens § 12, jf. habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 1, jf. § 8, stk. 6, nr. 2. Hvis projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område, jf. habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 2.

Hvis der i Natura 2000-området indgår naturtyper omfattet af husdyrbruglovens § 7, stk. 1, nr. 1-7, må der ikke etableres anlæg for mere end 15 dyreenheder helt eller delvis inden for 300 meter fra disse naturtyper. Tilsvarende gælder for udvidelser og ændringer af bestående husdyrbrug, hvis udvidelsen eller ændringen medfører forøget ammoniakfordampning fra anlægget, jf. § 7, stk. 2 (bufferzone I). I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 - udstedt i medfør af lovens § 25 - er dels fastsat regler om et generelt ammoniakreduktionskrav samt skærpede krav i de såkaldte bufferzoner, dvs. op til 1.000 m fra natur, der er omfattet af lovens § 7, herunder heder, overdrev og søer, der er beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder, jf. lovens § 7, stk. 1, nr. 5-7.

Hvis der ikke indgår naturtyper, der omfattes af husdyrbruglovens § 7, stk. 1, nr. 1-7, kan kommunen i særlige tilfælde fastsætte vilkår, der skærper beskyttelsesniveauerne i bilag 3. Et særligt tilfælde foreligger, hvis projektet indebærer en virkning på miljøet, som ikke er i overensstemmelse med reglerne i habitatbekendtgørelsen eller en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 11, stk. 2 og 3. Ved skærpelsen af det i bilag 3 fastlagte beskyttelsesniveau skal kommunen anvende de beregningsmetoder og de kriterier for vilkårsfastsættelse, som fremgår af bilag 3 og 4.

Hvis beskyttelsen efter bilag 3 eller 4 ikke kan forhindre skade på internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttede arter i overensstemmelse med habitatbekendtgørelsens regler, skal kommunen meddele afslag, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 11, stk. 5.

I relation til naturtyper, der indgår i udpegningsgrundlaget for et Natura 2000-område, må projektets påvirkning af området vurderes på baggrund af merbelastningen (belastningen fra den ansøgte etablering, ændring eller udvidelse) og totalbelastningen (sum af belastningen hidrørende fra eksisterende drift og den ansøgte ændring eller udvidelse). Ved vurderingen af områdets påvirkning fra projektet i sammenhæng med andre planer og projekter må inddrages den kumulative belastning af området hidrørende fra andre nærliggende husdyrbrug, samt den tilstedeværende baggrundsbelastning.

Lugt

Kommunen skal i en tilladelse eller miljøgodkendelse efter § 10, § 11 eller § 12 fastsætte vilkår, der sikrer, at husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, jf. husdyrbruglovens § 19, nr. 2, jf. § 27. Hvis husdyrbruget ligger mindre end 300 meter fra hhv. boliger eller boligområder mv., skal der altid fastsættes sådan-

ne vilkår, jf. husdyrbruglovens § 27, stk. 1, 2. pkt., jf. § 20. Hvis husdyrbruglovens § 19 ikke er opfyldt, skal kommunen meddele afslag på ansøgningen, jf. § 31.

Kommunen må endvidere ikke meddele godkendelse, hvis det ansøgte vurderes at medføre væsentlige virkninger på miljøet, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 9, stk. 1, jf. stk. 3. Ved væsentlige virkninger på miljøet forstås, at det beskyttelsesniveau for bl.a. lugt, der er fastsat i bilag 3, afsnit B, overskrides. Heraf fremgår, at der skal beregnes en geneafstand ud fra både den nye lugtvejledning (Vejledning om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug), og efter FMK-vejledningen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj 2002). Geneafstanden fastsættes i hvert enkelt tilfælde på baggrund af den længste geneafstand beregnet efter de to vejledninger.

Hvis FMK-vejledningen giver den længste geneafstand, kan der foretages en justering af lugtemissionen, hvis husdyrbruget anvender miljøteknologi, som har en dokumenteret effekt på lugtemissionen, ligesom den i vejledningen anviste spredningsmodel i særlige tilfælde med meget afvigende ventilationsforhold kan erstattes af en konkret spredningsberegning med OML-modellen (udarbejdet af Danmarks Miljøundersøgelser).

Hvis den beregnede geneafstand er længere end den faktiske afstand fra anlægget til de omkringboende, skal der som udgangspunkt gives afslag, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 9, stk. 1, jf. stk. 3. Der fremgår dog følgende af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, afsnit B, om muligheden for at godkende det ansøgte, selvom lugtgeneafstanden er overskredet:

"Såfremt den beregnede geneafstand er større end den faktuelle afstand skal der gives afslag. I enkelte tilfælde kan der dog meddeles godkendelse, f.eks. hvis den ansøgte husdyrproduktion medfører uændrede eller færre lugtgener end den eksisterende produktion, samtidig med at afstanden til omboende er længere end 50 % af den beregnede geneafstand."

Trafik

Kommunen skal i en tilladelse eller godkendelse efter § 10, § 11 eller § 12 fastsætte vilkår, der sikrer, at husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, jf. husdyrbruglovens § 19, nr. 2, jf. § 27. Hvis husdyrbruget ligger mindre end 300 meter fra hhv. boliger eller boligområder mv., skal der altid fastsættes sådanne vilkår, jf. husdyrbruglovens § 27, stk. 1, 2. pkt., jf. § 20. Hvis husdyrbruglovens § 19 ikke er opfyldt, skal kommunen meddele afslag på ansøgningen, jf. § 31.

Det fremgår af bekendtgørelsens bilag 2, punkt D12 og H35, at en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens § 11 eller § 12 skal indeholde oplysninger om virksomhedens interne transportveje samt til- og frakørselsforhold, herunder transport af gødning, dyr mv. Endvidere skal støjbelastningen i forhold til transport vurderes.

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 7, stk. 2, skal kommunen i forbindelse med en ansøgning om godkendelse vurdere, om til- og frakørsel til virksomheden vil kunne ske uden væsentlige miljømæssige gener for de omboende.

Gener affødt af trafik forbundet med driften af et husdyrbrug kan f.eks. opstå som følge af til- og frakørsel af dyr og foder samt kørsel på offentlig vej ved udbringning og opbevaring af husdyrgødning og anden form for gødning. Ved reguleringen af husdyrbrug er det praksis at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde, og beboere af boliger i landzonen må derfor acceptere visse

ulemper, som kan være forbundet med nærheden til landbrug. Færdsel på offentlig vej reguleres af færdselsloven og håndhæves af politiet.

I en godkendelse kan der derfor primært stilles vilkår om anvendelse af bestemte adgangsveje til virksomheden. For virksomhedens egne køretøjer kan der herudover stilles vilkår om, hvilke veje der skal benyttes ved til- eller frakørsel. Endelig kan der stilles krav om, at til- eller frakørsel af foder, gødning mv. kun må ske på bestemte tidspunkter.

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

Udvaskning af kvælstof til Nibe bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal samt Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord

Bedriftens udbringningsarealer afvander til det internationale naturbeskyttelsesområde nr. 15, Nibe bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal og det internationale naturbeskyttelsesområde nr. 14, Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord, der således modtager udvaskede næringsstoffer fra arealerne.

Ifølge Miljøministeriets vandplaner for Hovedvandoplandene Limfjorden og Mariager Fjord er miljømålslovens miljømål "god tilstand" – bl.a. på grund af udvaskningen af kvælstof fra landbrug i oplandet – ikke opfyldt i området. Natur- og Miljøklagenævnet finder derfor, at enhver yderligere tilførsel af næringsstof vil forringe mulighederne for at opnå denne målsætning¹² og bidrage til, at den kumulative påvirkning øges i negativ retning.

Kommunen har i afgørelse af 28. september 2010 foretaget en vurdering af, om udvaskningen af kvælstof fra den ansøgte bedrift vil skade det internationale naturbeskyttelsesområde nr. 15, Nibe bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal og det internationale naturbeskyttelsesområde nr. 14, Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord i overensstemmelse med afskæringskriterierne i Miljøstyrelsens digitale vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug.

I anledning af det af klager anførte om kvælstofudvaskning til det internationale naturbeskyttelsesområde nr. 15, Nibe bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal og det internationale naturbeskyttelsesområde nr. 14, Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord har nævnet imidlertid foretaget en selvstændig vurdering af den mulige påvirkning af det internationale naturbeskyttelsesområde nr. 15, Nibe bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal og det internationale naturbeskyttelsesområde nr. 14, Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord der hidrører fra kvælstofudvaskning, efter retningslinjerne i Miljøstyrelsens digitale vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug i overensstemmelse med nævnets praksis.

Nævnet har på baggrund af oplysningerne i vandplanerne¹³ for hovedvandoplandene 1.2 Limfjorden og 1.3 Mariager Fjord, og ansøgningen og i overensstemmelse med retningslinjerne i vejledningen

¹² Jf. Effekten af øgede kvælstoftilførsler på miljøet i danske fjorde. Faglig rapport fra DMU nr. 787,2010.

¹³ http://www.naturstyrelsen.dk/NR/rdonlyres/EC92C76F-1D39-441E-B83D-BE91CB05A2D3/0/1_2_Limfjorden_dec_2011.pdf
http://www.naturstyrelsen.dk/NR/rdonlyres/C4D5396F-4DF2-412F-8505-401B832D4917/0/1_3_Mariager_Fjord_december_dec_2011.pdf

beregnet, at kvælstofudvaskningen fra husdyrgødningen udbragt på arealerne i det ansøgte projekt udgør mindre end 1 pct. af den samlede kvælstofudvaskning til det aktuelle vandområde. Udbringning af husdyrgødning på arealerne vil derfor ikke i sig selv kunne medføre målbare skadevirkninger i området.

Nævnet må herefter tage stilling til, om udvaskningen af kvælstof fra udbringningsarealerne – set i sammenhæng med andre kilder til kvælstofudledning i oplandet - alligevel forringer tilstanden i vandområdet. Dette kan som udgangspunkt være tilfældet, hvis udviklingen i dyretrykket i oplandet har været stigende siden 2007. Nævnet har ved vurderingen af udviklingen i dyreholdet anvendt Miljøstyrelsens oversigt over udviklingen i husdyrholdet 2007-2011¹⁴. Denne er offentliggjort i Miljøstyrelsens Nyhedsbrev nr. 23 af 10. februar 2012¹⁵.

Det fremgår af Miljøstyrelsens oversigt, at dyreholdet i oplandene Mariager Fjord og Langerak er steget, hvorfor det i henhold til vejledningen må lægges til grund, at udvaskningen af kvælstof fra udbringningsarealerne – set i sammenhæng med andre kilder til kvælstofudledning i oplandet, dvs. kumulativt – risikerer at forringe tilstanden i de internationale naturbeskyttelsesområder hhv. nr. 15, Nibe bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal og internationale naturbeskyttelsesområde nr. 14, Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord

Det følger af nævnets praksis, at det ansøgte projekt herefter kun kan godkendes, hvis kvælstofudvaskningen fra udbringningsarealerne reduceres til et niveau svarende til planteavl, dvs. at udvaskningen af kvælstof fra rodzonen nedbringes til et niveau, der svarer til en arealdrift med brug af handelsgødning og et plantesædskifte med 10 % efterafgrøder.

Nævnet har beregnet, at kravet om reduktion af kvælstofudvaskningen til planteavlsniveau vil være overholdt i det ansøgte projekt, hvis der enten anvendes frøsedskifte S6 med et udvaskningsindeks på 86 eller derunder, eller etableres 14,7 % flere efterafgrøder ud over de lovpligtige. Der tilføjes et vilkår herom i godkendelsen.

Da der ikke er aftalearealer, jf. Rebild Kommunes godkendelse, har nævnet ikke taget stilling til spørgsmålet om pligt til at sikre godkendelser efter husdyrbruglovens § 16, idet nævnet dog med henvisning til ovenstående bemærker, at eventuelle aftalearealer i samme område ville kræve en sådan godkendelse.

BAT i forhold til ammoniak i det ansøgte projekt

Det følger af nævnets praksis, at Miljøstyrelsens "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" i sager efter husdyrbruglovens §§ 11 og 12 skal anvendes ved vurderingen af, om ammoniakemissionen fra husdyrbrugets anlæg begrænses mest muligt ved anvendelse af BAT.

Ved fastsættelse af en emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg skal der ifølge vejledningen udregnes emissionsgrænser for de enkelte dele af (stald)anlægget. Summen af disse emissionsgrænser udgør emissionsgrænseværdien for det samlede anlæg, som skal overholdes af husdyrbruget.

¹⁴ <http://cms.mim.dk/.../Oversigtoverudviklingidyreholdettabel.pdf>

¹⁵ http://www.mst.dk/.../Nyhedsbrev_23100212.pdf

Efter nævnets beregninger på baggrund af vejledningen må ammoniakemissionen fra produktionen af 1.150 søer, 32.405 smågrise (7,3-33 kg) samt 800 slagtesvin (33-107 kg), svarende til i alt 458,1 DE, der ifølge ansøgningen vil foregå i de eksisterende dele af anlægget, ikke overstige 3.473,45 kg N/år. Ammoniakemissionen fra produktionen i de nye dele af anlægget må ikke overstige 2.556,77 kg N/år. Emissionen fra det samlede anlæg må derfor ikke overstige i alt 6.030,22 kg N/år.

Anvendelsen af de i ansøgningen anførte teknikker og den forudsatte placering af produktionen i de enkelte staldafsnit, vil medføre en ammoniakemission fra det samlede anlæg på i alt 6.534,62 kg N/år.

Ammoniakemissionen fra det ansøgte projekt overskrider dermed som udgangspunkt den vejledende emissionsgrænseværdi.

Det følger imidlertid af Miljøstyrelsens vejledning, at den vejledende emissionsgrænseværdi kan forhøjes ud fra en konkret vurdering af, hvad der er teknisk og økonomisk muligt i de eksisterende dele af anlægget. Nævnet bemærker i den forbindelse, at det fremgår af vejledningen, at emissionsgrænseværdierne er fastsat under hensyn til, at omkostningerne til reduktion af ammoniakemissionen som udgangspunkt ikke bør overstige ca. 100 kr. pr. reduceret kg N, og under hensyn til at meromkostningerne for landmanden til at opfylde emissionsgrænseværdien ikke må overstige ca. 8 kr. pr. produceret slagtesvin, **eller** ca. 1,3 kr. pr. produceret gris (smågrise), **eller** ca. 50 kr. pr. produceret årssø.¹⁶

Nævnet finder efter en samlet vurdering, at det ikke er teknisk og økonomisk muligt for ansøger at indføre forureningsbegrænsende teknologier i de eksisterende stalde - dvs. eksisterende so - og smågrisestalde - i tilstrækkeligt omfang. Nævnet vurderer på denne baggrund, at den vejledende emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg kan forhøjes svarende til, at der tillades en emission fra de eksisterende stalde med den ansøgte produktion og det staldsystem, der fandtes på ansøgningstidspunktet (3.626,0 kg N/år).

Den vejledende emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg er derefter 6.182,8 kg N/år.

Ammoniakemissionen fra det ansøgte projekt overskrider dermed som udgangspunkt herefter fortsat den vejledende emissionsgrænseværdi.

På den baggrund har ansøger under sagens behandling i Natur- og Miljøklagenævnet tilkendegivet at ville foretage følgende ændringer i det ansøgte projekt: søerne tildeles 1.445 FE med et råproteinindhold på 133 g/FE og 28 fravænnede grise pr. årssø. Slagtesvinene tildeles 2,87 FE/kg tilvækst med et råproteinindhold på 145,0 g/FE.

Efter nævnets beregninger vil det ansøgte projekt med disse ændringer medføre en faktisk ammoniakemission fra det samlede anlæg på i alt 6.128,0 kg N/år.

Idet den faktiske emission herefter ikke overskrider den vejledende emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg, finder nævnet i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledning, at det ansøgte

¹⁶ Se nærmere "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)", Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, Maj 2011.

projekt med de af ansøger tilkendegivne ændringer overholder husdyrbruglovens krav om at begrænse ammoniakemission fra staldanlæggene ved anvendelse af BAT.

Natur- og Miljøklagenævnet finder dog samtidig, at der i godkendelsen skal indsættes et vilkår om, at ansøger ved påbegyndelse af det ansøgte projekt skal anvende den BAT-teknologi, som ansøger har tilkendegivet at ville anvende i det ansøgte projekt, evt. med angivelse af de stalde, som teknologien anvendes i, jf. husdyrbruglovens § 27, stk. 1.

BAT i forhold til fosfor i det ansøgte projekt

I forhold til fosforudskillelsen finder nævnet, at husdyrbruget lever op til BAT ved at fastsætte det maksimale fosforindhold i sofoderet til 4,89 g P/FE.

Natur- og Miljøklagenævnet fastsætter herefter vilkår om, at ansøger skal implementere fodertiltag for opnåelse af ovennævnte fosforindhold ved anvendelse af fytase i foderet, jf. afs. 4.2.4 i BREF-dokumentet.¹⁷

Ammoniak til Natura 2000 i det ansøgte projekt

Som det fremgår ovenfor, ligger der mellem 800 og 1300 m fra stalden naturtyperne kildevæld (7220), rigkær (7230) og surt overdrev (6230) og bøgeskov på mor (9110), der indgår i Natura 2000-området Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø. Det fremgår af miljøgodkendelsen, at den ansøgte udvidelse af husdyrbruget vil medføre totaldepositioner på det pågældende område på 0,4 kg N/ha/år. Ifølge naturplanen for Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø, er naturtyperne kvælstoffølsomme og har ugunstig bevaringsstatus.

Nævnet har noteret sig, at baggrundsbelastningen sammen med den samlede tilførsel af luftbåret kvælstof fra anlægget i det ansøgte projekt medfører, at den nedre tålegrænse for de pågældende naturtyper er overskredet. Derfor må der foretages en vurdering af, om den samlede ammoniaktilførsel fra anlægget sammenholdt med baggrundsbelastningen over tid vil påvirke naturtypen negativt.

På baggrund af Rebild Kommunes vurdering af arealerne, herunder bl.a. vurderingen af plejetiltag, finder Natur- og Miljøklagenævnet det godtgjort, at der ikke vil pågå en tilstandsændring i miljøgodkendelsens retsbeskyttelsesperiode.

Lugt i forhold til det ansøgte projekt

Natur- og Miljøklagenævnet har fundet, at hvis virksomheden overholder det af kommunen opstillede vilkår, vil den ansøgte produktion ikke medføre væsentlige lugtgener. Vilkåret vil efter nævnets opfattelse realistisk set kunne overholdes under virksomhedens normale drift.

Natur- og Miljøklagenævnet har herved lagt vægt på, at der ikke er relevante boliger, bebyggelse eller områder mv. inden for de udregnede lugtgeneafstande, jf. afsnittet "Sagens oplysninger" ovenfor. Der er ikke efter nævnets opfattelse grundlag for at antage, at virksomhedens lugtbidrag til omgivelserne alligevel er uacceptabelt for de omkringboende.

Trafik i forhold til det ansøgte projekt

¹⁷ http://www.mst.dk/NR/rdonlyres/19D0EADE-1E12-452A-9035-EE60F7991925/0/ilf_bref_0703.pdf

Nævnet finder efter en samlet vurdering, at kommunens vurdering i forhold til trafik på tilstrækkelig vis har søgt at afdække eventuelle gener fra transport og trafik, som der vil være i forbindelse med driften af den ansøgte bedrift.

Det af klager anførte kan ikke føre til andet resultat end Rebild Kommunes vurdering.

Nævnet har lagt vægt på, at en miljøgodkendelse efter husdyrbrugloven primært kan regulere hvilke af ejendommens adgangsveje, som skal anvendes ved transport til og fra bedriften. Spørgsmål om f.eks. belastning af det lokale vejnet reguleres ikke af husdyrbrugloven, men af den relevante vejlovgivning og afgøres af de relevante vejmyndigheder. Færdsel på offentlig vej reguleres i øvrigt af færdselsloven og håndhæves af politiet.

Klager vedrørende tilsynsspørgsmål

I klagen til nævnet er det anført af omboende, at vilkårene i den eksisterende miljøgodkendelse ikke overholdes og at klager ikke mener, det er realistisk at forudsætningerne og vilkårene i den påklagede godkendelse overholdes.

Det hører under Rebild Kommune som tilsynsmyndighed at påse, at den eksisterende miljøgodkendelse og vilkårene heri overholdes.

Spørgsmålet om, hvorvidt ansøgeren i faktisk drift kan overholde den meddelte godkendelses vilkår og ansøgningens forudsætninger, er et tilsynsspørgsmål. Nævnet kan imidlertid ikke tage stilling til klager over kommunernes udførelse af den tilsynsforpligtelse, der påhviler dem efter lovgivningen. Nævnet må i stedet henvise klager til at rette henvendelse herom til den pågældende statsforvaltning, i dette tilfælde Statsforvaltningen Nordjylland.

Kloakering

Natur- og Miljøklagenævnet kan ved afgørelser om miljøgodkendelse efter husdyrbruglovens § 12, kun tage stilling til forhold omfattet af husdyrbrugloven. Nævnet har således ingen kompetence til at tage stilling til spørgsmål om kloakering og generelle afløbsforhold.

Da det af klagerne i øvrigt anførte efter Natur- og Miljøklagenævnets opfattelse ikke kan føre til et andet resultat, stadfæster Natur- og Miljøklagenævnet Rebild Kommunes afgørelse af 28. september 2010 om udvidelse af svinebruget på Erstedskovvej 4, 9520 Skørping, og afgørelsen står således ved magt, dog med følgende ændringer i vilkår:

Vilkår 7.1.1 ændres til:

"Ansøger skal for hvert gødningsår vælge mellem følgende virkemidler for nedbringelse af kvælstofudvaskning:

Etablering af 14,7 % efterafgrøder udover de lovpligtige. Denne andel kan erstattes med krav om nedsat N-kvotet i henhold til gældende regler, således kombinationen af efterafgrøder, ud over de lovpligtige, og reduktion i N-kvoten, samlet svarer til en øget andel af efterafgrøder på 14,7 %.

Eller: Ansøger skal anvende sædskifte S6, hvor mindst 10 % af det dyrkede areal er med frøgræs, eller andet sædskifte med et udvaskningsindeks på maksimalt 86.

Dokumentation for valg af virkemiddel fremvises ved tilsyn.”

Vilkår 7.1.2: Bortfalder

Vilkår 4.3.1 ændres til:

”Den totale mængde P ab dyr pr. år beregnet som Kg P ab dyr pr. årso x antal årssøer skal være mindre end **6.048,6** kg P pr. år.

$P \text{ ab dyr pr. årso} = (FE \text{ pr. årso} \times \text{gram fosfor pr. FE})/1000 - 0,58 - (\text{antal fravænnede grise pr. årso} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,006 \text{ kg P pr. kg tilvækst}).$

Ovenstående er beregnet ud fra forudsætningerne i nedenstående tabel. De enkelte forudsætninger er ikke bindende, men vilkårs ligningen skal samlet set overholdes.

Faktor	Værdi
Antal søer	1150
Antal fravænnede grise	28
fravænningsvægt, kg	7,3
FEso pr. årso	1445
Gram fosfor pr. FEso	4,89
Kg P ab dyr pr. årso	5,26

Egenkontrol

er skal føres en logbog eller en produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:

- antal årssøer
- antal fravænnede pr. årso
- foderforbrug pr. årso
- det gennemsnitlige indhold af fosfor pr. FEso i de anvendte blandinger i foderblandingerne.

P ab dyr skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar, svarende til den periode, der gælder for beregning af type-2 korrektionsfaktoren i gødningsregnskabet.

Der skal udarbejdes en blandeforskrift for foder mindst hver tredje måned, såfremt der anvendes hjemmeblandet foder.

Logbogen/produktionskontrollen, indlægssedler for hver tredje måned samt eventuelle blandeforskrifter, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.”

Vilkår 4.3.2. ændres til:

”Den totale mængde N ab dyr pr. år beregnet som Kg N ab dyr pr. slagtesvin x det årlige antal producerede slagtesvin skal være mindre end **2.189,5** kg N pr. år.

$Kg \text{ N ab dyr pr. slagtesvin} = (((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times FEsv \text{ pr. kg tilvækst} \times \text{gram råprotein pr. FEsv}/6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst}))$

Ovenstående er beregnet ud fra forudsætningerne i nedenstående tabel. De enkelte forudsætninger er ikke bindende, men vilkårligningen skal samlet set overholdes.

Faktor	Værdi
Antal slagtesvin	800
Indgangsvægt, kg	33
Afgangsvægt, kg	107
FESv pr. kg. tilvækst	2,87
Gram råprotein pr. FESv, g	145
Kg N ab dyr pr. slagtesvin	2,74

Egenkontrol

Der skal føres en logbog eller en produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:

- antal producerede dyr
- gennemsnitlige vægtintervaller (indgangs- og afgangsvægt/slagtevægt)
- foderforbrug pr. kg tilvækst
- det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FESv i foderblandingerne.

N ab dyr skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar, svarende til den periode, der gælder for beregning af type-2 korrektionsfaktoren i gødningsregnskabet.

Der skal udarbejdes en blandeforskrift for foder mindst hver tredje måned, såfremt der anvendes hjemmeblandet foder.

Logbogen/produktionskontrollen, indlægssedler for hver tredje måned samt eventuelle blandeforskrifter, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.”

Vilkår 4.3.3 ændres til:

”Den totale mængde N ab dyr pr. år beregnet som Kg N ab dyr pr. årssø x antallet af årssøer skal være mindre end **27.442,8** kg N pr. år.

$((\text{FEso pr. årssø} \times \text{gram råprotein pr. FEso})/6250) - 1,98 - (\text{antal fravænnede pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,0257)$.

Ovenstående er beregnet ud fra forudsætningerne i nedenstående tabel. De enkelte forudsætninger er ikke bindende, men vilkårligningen skal samlet set overholdes.

Faktor	Værdi
Antal søer	1150
Antal fravænnede grise	28
fravænningsvægt, kg	7,3
FEso pr. årssø	1445
Gram råprotein pr. FEso, g	134,5
Kg N ab dyr pr. årssø	23,9

Egenkontrol

er skal føres en logbog eller en produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:

- antal årssøer
- antal fravænnede pr. årssø
- foderforbrug pr. årssø
- det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FEso i de anvendte blandinger i henholdsvis drægtigheds- og diegivningsperioden.

N ab dyr skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar, svarende til den periode, der gælder for beregning af type-2 korrektionsfaktoren i gødningsregnskabet.

Der skal udarbejdes en blandeforskrift for foder mindst hver tredje måned, såfremt der anvendes hjemmeblandet foder.

Logbogen/produktionskontrollen, indlægssedler for hver tredje måned samt eventuelle blandeforskrifter, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.”

Godkendelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet senest 2 år fra datoen for nævnets afgørelse, jf. § 33 i husdyrbrugloven.

Natur- og Miljøklagenævnet beklager den lange sagsbehandlingstid.

Hanne Marie Motzfeldt
Specialkonsulent

Afgørelsen er sendt pr. e-mail til:

AgriNord, tim@agrinord.dk

Rebild Kommune, raadhus@rebild.dk

Danmarks Naturfredningsforening Rebild, rebild@dn.dk

og pr. brev til:

Gorm Jessen
Erstedskovvej 4
9520 Skørping

Gert Birger Nielsen
Erstedvej 24
9520 Skørping